

nhất, với riêng một mình Sài Gòn bị ít nhất 830 người trong số những người bị bắt. Lại cũng có tin từ Canada, xuất phát từ những thành phần "Việt kiều yêu nước" (tức là thân Cộng), cho rằng có cả một số không nhỏ các Việt kiều về thăm nhà cũng bị ruồng bỏ bắt luôn -- vì bị nghi ngờ là có thể đã do các đảng phái hay mặt trận kháng chiến ở hải ngoại gài về. Một điều làm cho ta ngỡ vực nữa là trong bản tin phát thanh ngày 7 tháng Mười Hai, đài Hà Nội cho hay trong số những người bị bắt đã có 558 người phải đưa đi "học tập cải tạo" và hơn 1,000 người bị đưa đi cưỡng bách lao động. Đây thật là một loại công lý lạ lùng vì mới bắt người ta mà đã biết ngay là có tội gì và đưa xử trị liền. Như vậy rõ ràng là vụ càn quét "tội ác" vừa qua chẳng chỉ là một thủ thuật của Hà Nội nhằm đánh phủ đầu những thành phần bất mãn và có thể cũng đang rục rịch làm chuyện gì mà chúng ta ở hải ngoại không đủ tin tức để biết.

Phong trào quần chúng nổi dậy ở trong nước như vậy xem đã có mồi bùng nổ. Mặc dầu Hà Nội đã khôn khéo chặn trước một số biểu hiện của phong trào này (như tìm cách thỏa mãn ngay lập tức những yêu sách của sinh viên ở Hà Nội hồi tháng Năm, như dọn đường trước cho Nguyễn Văn Linh ra đi, như đánh phủ đầu trước các phần tử bất mãn ở trong nước) như tôi dám nghĩ là những hành động đó không chắc đã dập tắt được ngọn núi lửa đang chờ giờ bùng nổ. Tất cả vấn đề chỉ còn là bữa nào mà thôi. Và chúng ta ở hải ngoại đã và sẵn sàng làm được gì để tiếp tay cho cuộc nổi dậy sắp tới đây, để tất cả có thể quét sạch đi luôn một chế độ vết nhơ của lịch sử?

Nguyễn Ngọc Bích

BÁO CHÍ VIỆT NAM

TRÒN 125 TUỔI

1865 - 1990

Lịch sử báo chí Việt ngữ cho đến nay là vừa đúng 125 năm! (1865-1990)

Thật vậy, tờ báo tiếng Việt đầu tiên là tờ **Gia Định báo**. Tờ này ra mắt bạn đọc ở Saigon, lúc đó ở dưới quyền cai trị của người Pháp mới có 6 năm.

Những người viết chủ yếu cho **Gia Định báo**, đều là những người làm thông ngôn phiên dịch cho quân Pháp, đang tìm cách đặt ách thống trị lên vùng đất Nam Kỳ họ mới chiếm được.

(Người Pháp đã cho ra ngay tờ báo tiếng Pháp đầu tiên, từ ngày 29-9-1861 ở Nam Kỳ, mang tên "Le Bulletin Officiel de l'Expédition de la Cochinchine" -- tạm dịch: Công báo của quân viễn chinh Nam Kỳ, do Đô đốc Bonard làm chủ nhiệm).

Trong những năm đầu, tờ **Gia Định báo** do một người Pháp tên là Ernest Pottean điều khiển, và từ năm 1869, tờ báo được đặt dưới sự điều khiển của một người Việt Nam là Trương Vĩnh Ký, còn được quen gọi là Petrus Ký.

Trương Vĩnh Ký (1837-1898), theo những người đương thời đánh giá, và các tài liệu còn được lưu lại, cho thấy ông là người thứ 17 trong số 18 nhà văn giỏi nhất thế giới lúc bấy giờ. Ông viết được nhiều thể tài khác nhau, từ phóng sự, ký sự, tiểu thuyết, truyện ngắn... cả bằng Việt và Pháp ngữ.

P. Ký biết đến 27 thứ tiếng và đã từng xuất ngoại và sinh sống ở ngoại quốc nhiều năm.

Những người khác viết cho tờ **Gia Định báo** còn có các nhà văn, nhà thơ, học giả nổi tiếng như Huỳnh Tịnh Của, Tôn Thọ Tường, Trương Minh Ký.

Nội dung tờ báo gồm hai phần: Công vụ và tạp vụ, tức các chuyện linh tinh ngoài xã hội.

Trong bảy năm đầu, **Gia Định báo** vẫn giữ được tính chất của một tờ báo thông thường, từ năm 1872 trở đi, nó hoàn toàn trở thành công báo.

Gia Định báo tồn tại được hơn 40 năm thì đình bản, nên cho đến nay vẫn được công nhận là một trong những tờ báo sống thọ nhất trong lịch sử báo chí Việt Nam.

Báo chí được xuất bản ở Nam Kỳ trước, vì người Pháp đặt chân lên Nam Kỳ trước. Sau đó báo chí mới được xuất bản ở Bắc Kỳ (tờ báo Việt ngữ đầu tiên xuất bản ở Bắc Kỳ là tờ **Đại Việt Tân Báo**, xuất bản tại Hà Nội năm 1905, do một người Pháp tên là Babut sáng lập. Chủ bút là Đào Nguyên Phổ. **Đại Việt Tân Báo**, được in bằng hai thứ chữ: chữ Quốc Ngữ và chữ Hán. Đến năm 1907 thì đình bản), và cuối cùng ở Trung Kỳ.

Sau tờ **Gia Định báo**, liên tiếp các tờ báo sau đây, đã lần lượt ra đời, như: Phan Yên Báo, Nông Cổ Mín Đàm, Đại Nam đồng văn nhật báo, Đăng Cổ tùng báo, Đại Việt tân báo, Lục Tinh Tân Văn, Nam Phong, Quốc Dân Diễn Đàn, Thời Báo...

*
* *

Từ sau tháng 4 -1975, lịch sử báo chí Việt Nam sang một chương mới, khi có các tờ báo Việt ngữ bắt đầu ra mắt ở hải ngoại, để phục vụ các cộng đồng Việt Nam đã trốn khỏi bạo quyền Cộng Sản, đến định cư tại Hoa Kỳ, Gia Nã Đại, Úc Đại Lợi, Pháp, Tây Đức...

Báo chí Việt ngữ hải ngoại phát triển mạnh nhất là ở Orange County, Los Angeles, San Diego... thuộc miền Nam, tiểu bang California, nơi có các cộng đồng Việt Nam đông đảo nhất.

Anh Dũng

Tiểu Thuyết Tuần San 57 Xuân Canh Ngọ 1990

TẤT NIÊN AHCC – TORONTO – CANADA

Địa điểm: biệt thự AH. Đề - Ngày 20.1.90 lúc 18 giờ. **Hiện diện:** 8 gia đình AH gồm 30 người

Yểm trợ LT:

AH. Nguyễn văn Đề	\$50 Can.
AH. Lâm Thao	\$20 "
AH. Hoàng Như Giao	\$20 "
AH. Lê văn Châu	\$20 "
AH. Nguyễn khắc Cần	\$20 "
AH. Dương Minh	\$30 "
AH. Lê Sáu	\$20 "
AH. Bửu Cơ (đã yểm trợ rồi)	

Cộng: \$180 Can.

Ngày họp do AD lựa vào ngày tốt nhất của mùa đông Toronto (4 độ C) tuyết vừa tan, giống khí hậu Đà Lạt.

-- Vắng mặt là AH. Nguyễn Mạnh Quyên vì bận việc gia đình.

-- AH. cao niên Nguyễn Xuân Đản, cựu giám đốc Nha Địa Dư Đà Lạt đã ra đi vĩnh viễn.

Sau 12 tháng, gia đình Công Chánh gặp lại nhau một lần vào ngày cuối năm ở xứ lạnh này, hàn huyên, vui nhộn nhất là các bà xã như chim quanh tổ ấm. Năm nay các AH. đã ổn định đời sống, trở lại phong độ như xưa là chuyện đáng mừng cho anh em Công Chánh cũ tại Toronto này.

Người ghi chép: Lê Sáu

-- Một số AH. Toronto thay đổi địa chỉ, sẽ cập nhật trong danh sách kỳ tới. -- Xin AH. ngoài Hoa Kỳ, mỗi khi gửi tiền ủng hộ LT, xin gửi bằng US\$ mới cash được.